

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft:

- ontwerp van samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de taken van het AFCOS, zoals weergegeven in artikel 12bis van de Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 september 2013 betreffende onderzoeken door het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1073/1999 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (Euratom) nr. 1074/1999 van de Raad- machtiging tot ondertekenen van het samenwerkingsakkoord

Samenvatting

In dit samenwerkingsakkoord wordt het functioneren van de Belgische AFCOS bepaald. Dit AFCOS heeft een subsidiaire rol. Het voorzitterschap en het secretariaat worden verzekerd door de FOD Economie. Indien OLAF niet weet aan welke diensten zij rechtsreeks steun of inlichtingen kunnen vragen dan zal aan de AFCOS gevraagd worden wie er best kan gecontacteerd worden (met akkoord tussen alle AFCOS leden omtrent de bevoegdheidsverdeling binnen België wat betreft het onderwerp van onderzoek of vraag om inlichtingen).

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK

STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Het afsluiten van het samenwerkingsakkoord kadert in het beleidsveld justitie en handhaving, zoals vermeld in artikel 3 van het Besluit van de Vlaamse Regering van 3 juni 2005 met betrekking tot de organisatie van de Vlaamse administratie.

Het ontwerp van samenwerkingsakkoord kadert in het inhoudelijk structurelement "Justitie en Handhaving" en de strategische doelstelling SD 1 "Het strafrechtelijk- en veiligheidsbeleid wordt op elkaar afgestemd" en de operationele doelstelling OD 6 "De Europese onderzoeken tegen fraude in Vlaamse aangelegenheden coördineren via een interfederaal AFCOS" (punt 6.2.1.6. in de Beleidsnota Justitie en Handhaving 2019 – 2024 (Vlaams Parlement, stuk 137, 2019-2020, Nr.1, p. 31)).

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

De inspectie van financiën verleende op 9 juni 2023 een positief advies met voorwaarden. Het begrotingsakkoord werd verleend op xxx.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

2.1. Aanleiding

Dit samenwerkingsakkoord kadert in de bijstand die geboden moet worden bij vragen van OLAF. OLAF is een orgaan van de Europese Unie (EU), opgericht bij Besluit 1999/352/EG van de Commissie van 28 april 1999 tot oprichting van het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF). Haar missie is drieledig:

- de financiële belangen van de EU beschermen door gevallen van fraude en corruptie en andere onwettige activiteiten te onderzoeken;
- om ernstige feiten op te sporen die verband houden met de uitoefening van beroepsactiviteiten, gepleegd door leden en personeelsleden van EU-instellingen en -organen en die aanleiding kunnen geven tot tuchtprocedures of strafrechtelijke procedures, en om deze feiten te onderzoeken;
- ondersteuning van de Europese instellingen, en in het bijzonder de Commissie, bij de ontwikkeling en uitvoering van fraudebestrijdingsregelgeving en -beleid.

Krachtens artikel 3.4 van Verordening 883/2013 betreffende onderzoeken door OLAF moet elke lidstaat een afdeling hebben die verantwoordelijk is voor de coördinatie van de bescherming van de financiële belangen van de EU of, op zijn minst, voor het vergemakkelijken van effectieve samenwerking en uitwisseling van informatie.

In oktober 2013 heeft OLAF een richtsnoer gepubliceerd waarin de belangrijkste taken van AFCOS worden gespecificeerd. AFCOS moet een mandaat hebben om:

- in het land alle wettelijke, administratieve en controleverplichtingen en -activiteiten te coördineren met betrekking tot de bescherming van de financiële belangen van de EU;
- te zorgen voor samenwerking met OLAF en de lidstaten zoals bepaald in artikel 325 van het Verdrag.

In haar verslag 2019/06 over de bestrijding van fraude ten nadele van EU-cohesie-uitgaven doet de Europese Rekenkamer de volgende aanbeveling:

- Terwijl de lidstaten de vrijheid wordt gelaten om hun eigen fraudebestrijdingsactiviteiten te definiëren en te organiseren in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel, zouden de medewetgevers van de EU kunnen overwegen de minimumfuncties vast te stellen waaraan de coördinatieinstellingen voor fraudebestrijding (AFCOS) moeten voldoen de lidstaten om te zorgen voor effectieve coördinatie.

Tot heden heeft België een AFCOS die efficiënt werkt in de praktijk op basis van twee bronnen (wettelijke basis):

- 26/09/1997: de creatie van de Interdepartementale Commissie voor de Coördinatie van de strijd tegen de economische Fraude (ICCF);
- 12/12/2013: de ICCF is aangeduid als AFCOS contactpunt.

OLAF kan onderzoeken uitvoeren en weet meestal met welke ambtenaar van welke federale of gefedereerde administratie zij contact moeten nemen voor bijstand bij bepaalde onderzoeken. Indien zij niet over die informatie beschikken dan kunnen zij steeds beroep doen op de Belgische AFCOS voor meer informatie.

Desalniettemin is er toch een probleem. In de ICCF zijn de Gewesten en de Gemeenschappen uitgenodigd en was er steeds een goede samenwerking met de federale administraties, maar zij hebben wettelijk geen recht om vertegenwoordigd te zijn. Als oplossing voor dit probleem werd er gekozen om een nieuw AFCOS op te richten, die onafhankelijk is van de ICCF, en waar de deelstaten dus in vertegenwoordigd worden. Dit werd uitgewerkt in een samenwerkingsakkoord.

2.2. Het samenwerkingsakkoord

2.2.1. Inhoud

In het samenwerkingsakkoord – dat op 12 mei jl. werd goedgekeurd door de federale ministerraad – wordt bepaald dat OLAF het AFCOS kan contacteren als er geen rechtstreekse contacten zijn met de bevoegde inspectiediensten, of indien er meerdere diensten mogelijks betrokken zouden zijn.

Deze AFCOS gaat op dus dezelfde wijze werken als in het verleden en heeft een subsidiaire rol. Het voorzitterschap en het secretariaat worden verzekerd door de FOD Economie. Indien OLAF niet weet aan welke diensten zij rechtstreeks steun of inlichtingen kunnen vragen dan zal aan de AFCOS gevraagd worden wie er best kan gecontacteerd worden (met akkoord tussen alle AFCOS leden omtrent de bevoegdheidsverdeling binnen België wat betreft het onderwerp van onderzoek of vraag om inlichtingen).

De taken zijn geëvolueerd van een zuivere operationele bijstand naar taken m.b.t. preventie, communicatie, opleiding die nog niet voorzien zijn krachtens Verordening 883/2013, ook hier kan het AFCOS een (algemene) rol spelen.

Het AFCOS neemt dus een louter coördinerende rol op en de beslissingen van het AFCOS zijn niet bindend voor de Vlaamse instellingen, het gaat louter om een doorverwijzen naar de bevoegde diensten.

De toezichtsrechten waarover de Vlaamse inspectiediensten kunnen beschikken in het kader van de samenwerking met OLAF worden bepaald in het kaderdecreet bestuurlijke handhaving/kaderdecreet Vlaamse handhaving (definitief goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 26 mei (VR 2023 2605 DOC.0588)).

2.2.2. Procedure

De inhoud van dit samenwerkingsakkoord behoort niet tot één van de drie categorieën vermeld in art 92bis, §1, tweede lid BWHI.

In se gaat het niet om een aangelegenheid die door de decreetgever moet worden geregeld maar wel om een aantal afspraken van eerder praktische aard op niveau van de uitvoerende macht. De coördinatie dienst fraudebestrijding die wordt opgericht in uitvoering van Verordening 883/2013 heeft geen rechtspersoonlijkheid (in dat geval zou het wel gaan om een aan de wetgever voorbehouden aangelegenheid -art. 9 BWHI) maar heeft luidens de verordening tot doel om een doeltreffende samenwerking en uitwisseling van informatie, inclusief informatie van operationele aard, met het Europees Bureau voor fraudebestrijding te faciliteren. Het gaat dus in de eerste plaats om afspraken op administratief niveau.

De tweede categorie van bezwarende samenwerkingsakkoorden betreft akkoorden die de partijen materiële of patrimoniale lasten opleggen. Dit is hier evenmin aan de orde. In de overweging wordt

zelfs uitdrukkelijk gestipuleerd dat het samenwerkingsakkoord geen bijkomende kosten voor de partijen mag meebrengen en ook uit het dispositief zelf niet kan niet afgeleid worden op welke manier de partijen bezwaard zouden worden.

De derde categorie omvat samenwerkingsakkoorden die bepalingen bevatten waardoor privaot- of publiekrechtelijke verplichtingen ten laste van Belgische rechtsonderhorigen tot stand worden gebracht. Dat is hier niet het geval. Uiteraard zal de informatie-uitwisseling tussen de coördinatie-dienst en het Europees bureau gaan over activiteiten van Belgische rechtsonderhorigen maar het akkoord gaat in se over het oprichten van een administratieve dienst die geen wijzigingen aan brengt aan de al bestaande verplichtingen die in de verschillende regelgevingen van toepassing zijn op de Belgische rechtsonderhorigen. Er worden dus geen nieuwe verbintenissen opgelegd.

Er is dus geen parlementaire instemming nodig.

2.3. Verder traject

De federale ministerraad heeft dit samenwerkingsakkoord reeds goedgekeurd op 12 mei en zal de tekst ter bespreking en goedkeuring voorleggen op het volgende Overlegcomité.

In het licht van deze materie is het aangewezen dat er vanuit Vlaanderen ook een eigen antifraudestrategie wordt ontwikkeld, hiervoor zal er met de verschillende betrokken diensten worden samengezeten om een eigen visie en beleid uit te bouwen.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Er wordt een coördinatie-dienst fraudebestrijding (AFCOS) opgericht, zoals bedoeld in artikel 12bis van de Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 september 2013 betreffende onderzoeken door het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1073/1999 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (Euratom) nr. 1074/1999 van de Raad.

Artikel 2

Dit artikel bepaalt de samenstelling, nl. elke partij kiest haar leden. Wat de Vlaamse Gemeenschap betreft, worden zowel het effectieve als het plaatsvervangende lid afgevaardigd vanuit het Agentschap Justitie en Handhaving. Voor het Vlaams Gewest zal er een effectief lid worden afgevaardigd vanuit VLAIO en een plaatsvervangend lid vanuit het departement Landbouw en Visserij.

Bij deze afvaardiging wordt er enerzijds rekening gehouden met de coördinatiebevoegdheid van het Agentschap Justitie en Handhaving, en anderzijds met de thema's die het vaakst aan bod komen binnen OLAF-onderzoeken en die zich situeren binnen VLAIO en het Departement Landbouw en Visserij.

Als vertegenwoordigers van de Gemeenschap en het Gewest en conform het opzet van dit samenwerkingsakkoord nemen de afgevaardigden in deze steeds een coördinerende rol op.

Het voorzitterschap en het secretariaat worden waargenomen door de FOD Economie.

Artikel 3

De taken en de werking van het AFCOS worden in dit artikel geregeld. Als er geen rechtstreekse contacten zijn tussen OLAF en een inspectiedienst wordt het AFCOS ingeschakeld. De leden van het AFCOS zullen dan kijken welke diensten bevoegd zijn om ondersteuning te bieden.

Dit artikel bevat ook een regeling m.b.t. de communicatie en het onderhouden van contacten met gelijkaardige Europese Coördinatiediensten.

Artikel 4

Dit artikel stelt dat er een reglement van orde zal worden opgemaakt.

Artikel 5

Dit artikel regelt de inwerkingtreding en de duur van het samenwerkingsakkoord.

Dit samenwerkingsakkoord wordt gesloten voor onbepaalde duur en kan door elke partij worden beëindigd met inachtneming van een opzeggingstermijn van drie maanden. Het treedt in werking op de datum van ondertekening door de laatste partij.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Er is geen budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Er is geen impact op het personeel van de Vlaamse overheid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Als gevolg van dit ontwerp worden er geen bijkomende lasten opgelegd aan de lokale besturen.

4. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist

1° haar goedkeuring te hechten aan het bijgaande ontwerp van samenwerkingsakkoord tussen de Federale Staat, de Gemeenschappen en de Gewesten betreffende de taken van het AFCOS, zoals weergegeven in artikel 12bis van de Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 september 2013 betreffende onderzoeken door het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1073/1999 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (Euratom) nr. 1074/1999 van de Raad;

2° de minister-president van de Vlaamse regering en de Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te machtigen het samenwerkingsakkoord op het volgende overlegcomité te ondertekenen;

3° dat er voor de Vlaamse Gemeenschap een effectief en een plaatsvervangend lid wordt afgevaardigd vanuit het Agentschap Justitie en Handhaving en dat er voor het Vlaams Gewest een effectief lid wordt afgevaardigd vanuit VLAIO en een plaatsvervangend lid vanuit het Departement Landbouw en Visserij.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Jan JAMBON

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

Bijlagen:

- het ontwerp van samenwerkingsakkoord
- het advies van de Inspectie van Financiën